

İÇİNDEKİLER

ESER VE MÜELLİFİ HAKKINDA BİRKAÇ SÖZ	7
MUKADDİME.....	11
BİRİNCİ KISIM	
KALBE AİT GÜNAHLAR VE KALBİN AFETLERİ	13
İKİNCİ KISIM	
DİL AFETLERİ	38
ÜÇÜNCÜ KISIM	
KULAĞIN AFETLERİ	74
DÖRDÜNCÜ KISIM	
GÖZÜN AFETLERİ	77
BEŞİNCİ KISIM	
EL AFETLERİ	80
ALTINCI KISIM	
MİDE AFETLERİ	88
YEDİNCİ KISIM	
FERCİN AFETLERİ	92
SEKİNCİ KISIM	
AYAĞIN AFETLERİ	95
DOKUZUNCU KISIM	
BEDENİN AFETLERİ	100
MÜTERCİMİN SONSÖZÜ	117
İNDEKS	119

ESER VE MÜELLİFİ HAKKINDA BİRKAÇ SÖZ

İslamiyet; ilim, amel ve ihlas üzerine bina edilmiştir. Nitekim Resulullah aleyhisselâm buyurdu ki, **“İnsanlar helâk oldu, ancak âlimler kurtuldu. Âlimler de helâk oldu, ancak ilmiyle amel edenler kurtuldu. İlmiyle amel edenler de helâk oldu, ancak ihlâs sahibi olanlar kurtuldu. İhlâs sahibi olanlar da [bu ihlâsı muhafaza hususunda] büyük bir tehlike içindedirler.”**¹ İlîm de itikat, ibadet, muamelat (hukuk) ve ahlâk olmak üzere dört kısımdır. İtikat bahisleri kelâm, ibâdet ve muamelat kısımları fıkıh kitaplarına dercolunmuştur. Osmanlılar hepsinin hülasasını ilmihal kitaplarında toplamıştır.

İslâm ahlâkına dair çok kitaplar yazılmıştır. İmam Gazâlî'nin Arapça İhyâu Ulûmi'd-Din ve bunun Farsça muhtasarı Kimyâ-i Seâdet kitapları pek kıymetlidir. İbni Hacer'in Zevâcir kitabı da bu mevzuda faydalıdır.

Nasîrüddin Muhammed Tûsî'nin yazdığı Ahlâk-ı Nâsırî, Celâlüddin Muhammed Devvânî'nin yazdığı Ahlâk-ı Celâlî ve Heratlı Hüseyin Vâiz Kâşifî'nin yazdığı Ahlâk-ı Muhsinî kitapları da meşhurdur.

979/1572 senesinde Edirne'de vefat eden Osmanlı âlimlerinden Kınalızâde Ali Çelebi'nin Türkçe Ahlâk-ı A'lâî kitabı Osmanlılar zamanında pek tutulmuştur. Osmanlılar zamanında mekteplerde

---

1 Beyhakî, *Şuâbü'l-Îmân*, V/345; Gazâlî, *İhyâ*, III/414, IV/179, IV/362; Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, II/312.

Kur'an-ı kerim, ilmihal ve Arapça yanında mekârim-i ahlâk adıyla ahlâk dersi okutulmuş ve bu isimde kitaplar yazılmıştır.

Bir de 981/1573 senesinde Birgî'de taundan vefat eden Osmanlı âlimi Birgîvî Mehmed Efendi'nin et-Tarîkatü'l-Muhammediyye isimli Arapça bir kitabı vardır. Pek kıymetli bu eseri Abdülganî en-Nablusî, el-Hadîkatü'n-Nediyye ve Muhammed el-Hâdimî de el-Berîkatü'l-Mahmûdiyye adıyla şerh etmiştir.

Tarîka kitabını, İstanbullu Süleyman Fâzıl Efendi, Miftâhü'l-Felâh (Kurtuluşun Anahtarı) ismiyle ihtisar etmiştir, yani kısaltmıştır. Gayrı matbu bu kitap, İstanbul'da Hakikat Kitabevi tarafından Arapça olarak bastırılmıştır.

Süleyman Fâzıl Efendi (Süleyman Fâdıl el-İslâmbôlî), tefsir, hadis ve fıkıh âlimidir. Kendisi gibi âlim bir zât olan Ahmed bin Mehmed Fakih'in oğludur. İstanbul'da doğdu. Köprülüzâde Mustafa Paşa ve Amcazâde Hüseyin Paşa ile Arabistan'a seyahat etti, hacı oldu. Tahsilini burada ikmal edip, Mısır'da hadîs-i şerif icazeti aldı.

Sultan IV. Mehmed ile Lehistan Seferi'ne iştirak etti, Padişah huzurunda yapılan Huzur Dersleri'nde hazır bulundu. Katar şeyhi (vaiz) oldu. 1130'da (1718) Saray-ı hümâyün hocası oldu. Ayasofya vaizi ve muallimi iken 1134 Rebiyülevvel ayının 24'ünde (milâdî 1722 başlarında) vefat etti. Kad mâte üstâdü'l-enami (İnsan ve cinnin hocası vefat etti.) mısraı vefatına düşürülmüş tarihtir. Okmeydanı civarında İnciler Tekkesi yakınındaki kabristanda medfundur.

Ümmehât-ı kütüb denilen, İslâmiyet'in aslı kitaplarını onar on ikişer defa okutmuştur. Buhârî'yi ve Kâdî Beydâvî tefsirini ikişer, Mesâbih'i, Meşârik'ı ve Kâdî İyad'ın Şifâ kitabını defalarca hatmetmiştir. Âlim Yahya Sıddık Efendi'nin babası ve Yusufzâde Abdullah Efendi'nin hocasıdır.

Eserleri: 1-Miftahü'l-Felâh; 2-Risâle-i Halvet; 3-Şerhu Keli-meteyyi Şehâde; 4-Hâşiye-i Tehzîb; 5-Fevâid-i Salevât-ı Şerîfe; 6-Şerhu Müsned-i Müslim el-Müsemmâ Buğyetü'l-Müslim ve Gunyetü'l-Muğnim; 7-Tefsirü âyeti ve mallahü yuridü zulmen

li'l-ibâd; 8-Risâle fi'l-Kebâir; 9-Risâle-i Takvâ; 10-Şerhu Âdâb-ı Adûdiyye; 11-Şerhu Hadîs-i Erbâin².

Miftahü'l-Felâh kitabı İslâm ahlâkını anlatmaktadır. Müellif bizzat İmam Birgivî'nin Tarikat-ı Muhammediyye kitabından çok istifade ettiğini söylemektedir. Öyle ki bu kitap, âdetâ onun hûlasası gibidir.

Ehemiyyet sırasına göre Müslümanların yapmak ve yapmama ile mükellef olduğu hareketler sayılmış, bunlar hakkında kâfi malûmat verilmiştir. Kitap Arapçadır. İfadesi gâyet açık ve basittir.

Tarîka, Berîka ve Hadîka kitapları mufassal, halk için ulaşması ve okunması zor eserler olduğundan dolayı, bu kitabın Türkçe'ye tercüme edilmesi faydalı görülmüştür. Kitabın içindeki köşeli parantezler, daha iyi anlaşılması için mütercim tarafından eklenmiştir. Kitabın neşri hususunda beni teşvik eden Enver Ören Bey'i rahmetle anar, tercümenin tamamlanmasında yardımını geçenlere teşekkürü borç bilirim.

Ekrem Buğra Ekinci
İstanbul 2025